



Lokal læreplan – samfunnsfag 6. trinn

Lærebok: Midgard 6

PS! Gjennom hele året har elevene fått ansvar for å være "Ukens nyhetsansvarlig". Dette har de skriftliggjort og formidlet muntlig til klassen i slutten av uka.

Skolebesøk til Jernaldergården ligger på 6.trinn: god informasjon om jernaldergården ligger på <http://am.uis.no/jernaldergarden/jernaldergardens-historie/>

Antall uker	Tema:	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff.
Uke 34-37	<i>Demokrati kontra diktatur</i> <i>Slik styres Norge</i>	To-kolonne Tankekart Læresamtale	Midgard s. 154-175 NRK Super (Valg 2013) Div. nettsider Besøke stemme-lokale i kommunen Evt invitere foreldre med politisk bakgrunn til å komme og fortelle hvordan f.eks kommunestyret jobber. Regning i alle fag: opplegg hentet fra udir.no http://www.udir.no/Utvikling/Ungdomstrinnet/Regning/Undervisningsopplegg-til-regning-i-ulike-fag/Regning-i-samfunnsfag1/#a3
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	<ul style="list-style-type: none"> - gjere greie for dei viktigaste maktinstitusjonane i Noreg og deira hovudoppgåver og diskutere skilnader mellom å leve i eit demokrati og i et samfunn utan demokrati - gjere greie for kva eit politisk parti er, og diskutere nokre sentrale motsetnader mellom dei politiske partia i Noreg - gjennomføre og presentere undersøkinger som krev teljing og rekning, ved å bruke informasjon frå tabeller og diagram 		
Læringsmål	<p>Elevene skal kunne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - forklare hva demokrati og ytringsfrihet er - kunne diskutere forskjellen på å leve i et demokrati og i et diktatur - gjøre greie for Storting, regjering og rettsvesenet, og vite hva deres hovedoppgave er 		

	<ul style="list-style-type: none"> - gjøre greie for Sametinget - vite hvordan kommunene blir styrte - gjøre greie for hva et politisk parti er, og kunne navnet på noen norske partier. - kunne diskutere de sentrale forskjellene mellom de ulike politiske partiene - kunne gjennomføre og presentere mini-valg (Regning i alle fag – hentet fra udir.no)
Vurdering og egenvurdering: (VFL) Ukens spørsmål Muntlige debatter	
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Kan forklare ordene demokrati, diktatur, ytringsfrihet, monarki Kan bruke ordene på en slik måte at det viser forståelse Kan gjør greie for hvordan Norge styres. (På riks – og kommuneplan) Kan diskutere: * ulike partier og partienes likheter og ulikheter * demokrati og diktatur - kan gjennomføre og presentere undersøkelsen
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Kan forklare ordene demokrati, diktatur, ytringsfrihet, monarki Kan gjør greie for hvordan Norge styres. (På riks – og kommuneplan) Kan sammenligne: * partier * demokrati og diktatur - kan gjennomføre og presentere undersøkelsen
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Kan forklare ordene demokrati, diktatur, ytringsfrihet, monarki Kan gjør greie for hvordan Norge styres. (På riks – og kommuneplan) Kan navn på noen partier i Norge -kan gjennomføre og presentere undersøkelsen
Fra bibliotekplan	
Fra IKT plan	

Antall uker 2 uker	Tema: Prøv deg som samfunnsforsker	Læringsstrategi tankekart GRUPPEARBEID: <ul style="list-style-type: none"> - Formulere et samfunnsfaglig spørsmål (Hvor lang tid bruker du med data/ipad i løp av en dag?) - Lage en undersøkelse - Hente inn informasjon - Bearbeide og organisere informasjonen - Presentere resultatet 	Lærebok. Annet lærestoff. -Midgard s.142
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Formulere eit samfunnsfaglig spørsmål, foreslå moglege forklaringer og belyse spørsmålet gjennom ei undersøking		
Læringsmål	- Kunne formulere et samfunnsfaglig spørsmål, gjennomføre en undersøkelse og presentere resultatet for klassen		
Vurdering og egenvurdering: (VFL)			
Samarbeidet i gruppen Presentasjonene av resultatet			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	- Kunne formulere et samfunnsfaglig spørsmål, gjennomføre en undersøkelse og presentere resultatet for klassen		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	- Kunne formulere et samfunnsfaglig spørsmål, gjennomføre en undersøkelse og presentere resultatet for klassen		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	- Kunne formulere et samfunnsfaglig spørsmål, gjennomføre en undersøkelse og presentere resultatet for klassen		

Fra bibliotekplan	
Fra IKT plan	

Antall uker	Tema:	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff.
Uke 38-43	<i>Europa i middelalderen</i>	BISON	Midgard s. 66-
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	<ul style="list-style-type: none"> - gjere greie for sentrale trekk ved tidsepokane mellomalder (...) - fortelje om hovudtrekk ved samfunnsutviklinga i Noreg frå vikingtida til slutten av dansketida, og gjer nærare greie for eit sentralt tema i denne perioden - lese tekster om mennesker som lever under ulike vilkår, og drøfte kvifor dei tenkjer, handlar og opplever hendingar ulikt 		
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - du skal vite når middelalderen var - du skal fortelle om årsaker til at noen var fattig og at noen ble rik - du skal vite hvordan samfunnet i middelalderen var bygget opp (føydalismen) - gjøre greie for maktkamp mellom paven og konger - kunne drøfte hvordan mennesker tenker, handler ut i fra deres livssituasjon. 		
Vurdering og egenvurdering: (VFL)			
Ukens spørsmål Prøve			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	<p>Kan tidfeste middelalderen</p> <p>Du skal fortelle om årsaker til at noen var fattig og at noen ble rike</p> <p>Gjøre rede for hva føydalismen gikk ut på</p> <p>Kan si noe om kirkens makt, og om den maktkampen som var mellom pave og konge</p> <p>Kunne drøfte hvordan mennesker tenker, handler og opplever hendelser ut i fra deres livssituasjon.</p>		

Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Kan tidfeste middelalderen Du skal fortelle om årsaker til at noen var fattig og at noen ble rike Gjøre rede for hva føydalismen gikk ut på Kunne samtale hvordan mennesker tenker, handler og opplever hendelser ut i fra deres livssituasjon.
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Kan tidfeste middelalderen Du skal fortelle om årsaker til at noen var fattig og at noen ble rike Gjøre rede for hva føydalismen gikk ut på Kunne fortelle hvordan mennesker tenker, handler og opplever hendelser ut i fra deres livssituasjon.
Fra bibliotekplan	
Fra IKT plan	

Antall uker	Tema:	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff.
Uke 44-	<i>Vikingtida</i>	VØL BISON Nøkkelord	Midgard s.94 Lese fra "Sakse" av Gudmund Holmen Elevene velger seg en av kongene de vil jobbe med; Harald Hårfagre, Olav den Hellige eller Harald Hardråde, og lager en presentasjon. (Power point)
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	-fortelje om hovudtrekk ved samfunnsutviklinga i Noreg frå vikingtida til slutten av dansketida, og gjer nærare greie for eit sentralt tema i denne perioden		
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Beskrive når det var vikingtid i Norge. - Kunne fortelle hvordan folk levde, og hvordan samfunnet ble styrt i vikingtida. - Fortelle om vikingenes kontakt med andre deler av Europa gjennom vikingferder, handelsreiser og utvandring.- 		
Vurdering og egenvurdering: (VFL)			
Ukens spørsmål Kap. quiz Framføring av prosjektarbeid			

Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	<p>Kan tidfeste vikingtiden</p> <p>Kan fortelle om hvordan vikingene levde.</p> <p>Kan fortelle hvordan og hvorfor vikingene hadde kontakt med andre deler av Europa, og gjøre rede for hvordan dette var med på påvirke samfunnsutviklingen.</p> <p>Kan gjøre greie for hvordan vikingsamfunnet fungerte, f.eks tinget og leidangen</p> <p>Kan bruke minst 2 kilder for å samle informasjon om sin konge, og kan presentere dette for resten av klassen.</p>
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	<p>Kan tidfeste vikingtiden</p> <p>Kan fortelle om hvordan vikingene levde.</p> <p>Kan fortelle hvordan og hvorfor vikingene hadde kontakt med andre deler av Europa, og fortelle om fordeler og ulemper ved denne kontakten.</p> <p>Kan forklare hvordan vikingsamfunnet fungerte, f.eks tinget og leidangen</p> <p>Kan bruke minst 2 kilder for å samle informasjon om sin konge, og kan presentere dette for resten av klassen.</p>
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	<p>Kan tidfeste vikingtiden</p> <p>Kan fortelle om hvordan vikingene levde.</p> <p>Kan fortelle hvordan og hvorfor vikingene hadde kontakt med andre deler av Europa</p> <p>Kan forklare ordene: tinget og leidangen</p> <p>Kan bruke en kilde for å samle informasjon om sin konge, og kan presentere dette for resten av klassen.</p>
Fra bibliotekplan	
Fra IKT plan	

Antall uker	Tema:	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff.
Uke 48	<i>Middelalderen i Norge</i>		Midgard s.120
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	<ul style="list-style-type: none"> - gjere greie for sentrale trekk ved tidsepokane mellomalder (...) - fortelje om hovudtrekk ved samfunnsutviklinga i Noreg frå vikingtida til slutten av dansketida, og gjer nærare greie for eit sentralt tema i denne perioden 		
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - du skal vite når middelalderen i Norge var - du skal gjøre rede for hvordan Norge ble styrt i middelalderen - du skal kunne forklare hvordan folk levde i Norge i middelalderen - Du skal kunne forklare om konflikten mellom birkebeinerne og baglerne, og gjør rede for viktige personer i disse gruppene. - du skal kunne fortelle om samenes levevis i denne perioden 		
Vurdering og egenvurdering: (VFL) Skriftlig prøve (ukentlige kartprøver + prøve om Norden på slutten av kap.) Framføring individuell oppgave om en av de norske kongene			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - Kunne beskrive hvilken periode som regnes som middelalderen i Norge - Kunne gjøre greie for sammenhenger i hvordan folk levde. F.eks mellom kongens makt og hvordan bøndene fikk det verre. - Kunne fortelle om sentrale trekk i kampen om kongemakten i Norge - Du skal kunne forklare om konflikten mellom birkebeinerne og baglerne, og gjør rede for viktige personer i disse gruppene. - Kunne si noe om hva som var typisk for samenes måte å leve på 		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> Kunne beskrive hvilken periode som regnes som middelalderen i Norge - Kunne fortelle om sammenhenger i hvordan folk levde. F.eks mellom kongens makt og hvordan bøndene fikk det verre. - Kunne fortelle om sentrale trekk i kampen om kongemakten i Norge - Du skal kunne forklare om konflikten mellom birkebeinerne og baglerne, og gjør rede for viktige personer i disse 		

	<p>gruppene.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunne si noe om hva som var typisk for samenes måte å leve på
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	<p>Kunne beskrive hvilken periode som regnes som middelalderen i Norge</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunne fortelle hvordan folk levde i denne tiden. - Kunne sentrale trekk i kampen om kongemakten i Norge - Du skal kjenne til konflikten mellom birkebeinerne og baglerne, og gi eksempler av viktige personer i disse gruppene. - Kunne si noe om hva som var typisk for samenes måte å leve på
Fra bibliotekplan	
Fra IKT plan	

Antall uker	Tema:	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff.
Uke 2-	<i>Naboer i nord</i>	<p>Nøkkelord Faktasetninger Modellering (hva som skulle hvor på kartene) Rammenotat (om de selvstyrte områdene)</p>	<p>Midgard s. 6 Atlas Kart på nett (Globalis) Kopioriginaler (kart)</p>
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	<ul style="list-style-type: none"> - bruke atlas, hente ut informasjon fra papirbaserte temakart og digitale karttenester (...) - samanlikne likskapar og skilnader mellom land i Europa (og land i andre verdsdelar) 		
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - du skal vite hvilke land som hører til Norden, og du skal kunne plassere dem på et kart + hovedstedene - du skal vite hvilke land som hører til Skandinavia - du skal vite hva havområdene rundt de nordiske landene heter. - du skal vite hvilke næringer som er viktige i de nordiske landene - du skal kunne beskrive landskap og klima i Norden - du skal kunne si noe om likheter og ulikheter mellom landene i Norden - du skal vite hvilke 3 selvstyrte områder vi har i Norden, og hvilke land disse tilhører 		

Vurdering og egenvurdering: (VFL) Skriftlig prøve (ukentlige kartprøver + prøve om Norden på slutten av kap.) Gruppearbeid om et av de nordiske landene.	
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - Kan plassere land og hovedstad på kartet. - Kunne plassere havområdene i Norden på kartet - Kan beskrive landskap og klima i de Nordiske landene. - Kunne sammenligne og diskutere likheter og ulikheter i de nordiske land
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - Kan plassere land og hovedstad på kartet. - Kunne plassere havområdene i Norden på kartet - Kan fortelle om landskap og klima i de Nordiske landene. - Kunne finne likheter og ulikheter i de nordiske land
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - Kunne plassere de nordiske landene på kartet - Vite hva hovedstaden i hvert land heter. - Kan plassere noen havområder på kartet
Fra bibliotekplan	
Fra IKT plan	

Antall uker	Tema:	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff.
Uke 11-	<i>Europa</i>	BISON VØL Strukturert tankekart Leselekse med leseoppdrag Begreps-trening	Midgard s. 28 Atlas Kart på nett (globalis.no + gruble.net) Kopi-originaler (kart)
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	<ul style="list-style-type: none"> - bruke atlas, hente ut informasjon frå papirbaserte temakart og digitale karttenester (...) - samanlikne likskapar og skilnader mellom land i Europa og land i andre verdsdelar - gjere greie for klima- og vegetasjonssoner i verda og korleis menneske gjer seg nytte av dei (<i>Europa</i>) - forklare samanhengar mellom naturressursar, næringar, busetnad og levevis - Finne og trekkje ut samfunnsfagleg informasjon ved søk i digitale kjelder, vurdere funna og følgje reglar for nettvett og nettetikk - bruke digitale verktøy til å presentere samfunnsfagleg arbeid og følgje reglar for personvern og (opphavsrett) 		
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - du skal bli kjent med Europa-kartet, og kunne plassere de nordiske landene på rett plass - du skal kunne plassere på de europeiske landene på kartet. Utfordring: sette på hovedsteder. - du skal kunne sammenlikne og vise likheter og ulikheter mellom land i Europa - du skal gjøre rede for hvordan folk lever, og hvordan landskap og klima påvirker livet deres - Lag en presentasjon av et ikke-nordisk land i Europa. Bruk flere kilder, og skriv med egne ord ut fra den informasjonen du får i kildene dine. 		
Vurdering og egenvurdering: (VFL) Prosjekt om Europa (elevene lager strukturerte tankekart) Framføring for klassen To stjerne og et ønske (kamerat-vurdering) Kartprøver			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - Kan plassere de fleste europeiske landene på kartet - Kan sette på noen (15?) hovedsteder, elver, fjellkjeder havområder på kartet. - Kan sammenligne europeiske land - du skal gjøre rede for hvordan folk lever, og hvordan landskap og klima påvirker livet deres - Lag en presentasjon av et ikke-nordisk land i Europa. Bruk flere kilder, og skriv med egne ord ut fra den informasjonen du får i kildene dine. 		

Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	<p>Kan plassere de fleste europeiske landene på kartet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan sammenligne europeiske land - Kan forklare sammenheng mellom levemåte og natur / klima. <p>Lag en presentasjon av et ikke-nordisk land i Europa. Bruke to kilder, og skriv med egne ord ut fra den informasjonen du får i kildene dine.</p>
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - Kan plassere de nordiske landene + noen av de største landene på europakartet - Kan plassere noen geografiske storformer på kartet. - Lag en presentasjon av et ikke-nordisk land i Europa. Bruk en kilde, og velg ut viktige faktasetninger.
Fra bibliotekplan	
Fra IKT plan	

Antall uker	Tema:	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff.
Uke 18-	<i>Bare jeg er jeg</i>	BISON Grafisk framstilling av ulike familiesammensetninger i 6.klasse Debatt (argumentere for/mot reklame)	Midgard s. 176- Powerpoint Nettside (godnok.no) "Familien" (CD m/ Tron V. Torgersen)
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	<ul style="list-style-type: none"> - gjø dømme på og diskutere korleis kommersiell påverknad frå ulike medium kan verke inn på forbruks-vanar og personleg økonomi - samtale om kjærleik og respekt, variasjon i seksuell orientering, samliv og familie, og diskutere konsekvensar av manglande respekt for ulikskap - gjø eksempel på ulike kulturelle symbol og gjø greie for kva vi meiner med omgrepa identitet og kultur 		
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - samtale om hva som påvirker oss til å bli den vi er, hjemme og ute - du skal kunne diskutere fordeler og ulemper med reklame - du skal kunne samtale om kjærlighet, respekt og ulike måter å leve på - kunne diskutere respekt og hva som kan være årsaker til manglende respekt for ulikheter - du skal kunne gjøre rede for hvordan ulike kulturer kan påvirke hverandre 		

Vurdering og egenvurdering: (VFL)	
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - samtale om hva som påvirker oss til å bli den vi er, hjemme og ute - du skal kunne diskutere fordeler og ulemper med reklame - du skal kunne samtale om kjærlighet, respekt og ulike måter å leve på - kunne diskutere respekt og hva som kan være årsaker til manglende respekt for ulikheter - du skal kunne gjøre rede for hvordan ulike kulturer kan påvirke hverandre
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	<p>samtale om hva som påvirker oss til å bli den vi er, hjemme og ute</p> <ul style="list-style-type: none"> - du skal kunne diskutere fordeler og ulemper med reklame - du skal kunne samtale om kjærlighet, respekt og ulike måter å leve på - kunne samtale om viktigheten av respekt, og gi eksempler på situasjoner der det er manglende respekt for ulikheter - du skal kunne samtale om hvordan ulike kulturer kan påvirke hverandre
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - samtale om hva som påvirker oss til å bli den vi er, hjemme og ute - du skal kunne si ulike fordeler og ulemper med reklame - du skal kunne fortelle om kjærlighet, respekt og ulike måter å leve på - kunne samtale om viktigheten av å ha respekt for hverandre
Fra bibliotekplan	
Fra IKT plan	

Antall uker	Tema:	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff.
2 uker	<i>Lokal kystkultur (i forbindelse med overnattingstur på fyret)</i>	Velge strategi for å framstille det de har lært. F.eks fri form-kart, tokolonne, faktatekst...	<ul style="list-style-type: none"> - Reidar Brandsberg: Kyst-trafikken gjennom tusen år - Reidar Brandsberg: - Turi Hultmann: Fortellinger fra Sokndal. (Bergitte Christine)
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	<ul style="list-style-type: none"> - Forklare sammenhengen mellom naturressurser, næringer, bosetting og levevis - Fortelle om hovedtrekk i samfunns-utviklingen i Norge... 		

Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Ladestedet: Sogndalsstrand og østsiden av Rekefjord - Egen kommune - Grunnlaget for rikdomen: Bradbenk i Åve, tollpakkehus, skuteopplag i Rekefjord og Nordfjord... - Kunne fortelle om noe av næringen som foregikk i ladestedet: Butikker, bank, bakerier, bradbenk, seilmaker, vertshus, sildekummer, fabrikker... - Kunne fortelle noe om skutene som hørte hjemme i ladestedet
<p>Vurdering og egenvurdering: (VFL) Vurdering av arbeidet og innholdet av valgt strategi Stiller spørsmål til stoffet på overnattingsturen, samt på sykkeltur til Stranno og Rekefjord (Uformell vurdering)</p>	
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - Vet hvilket område ladestedet var - Kan forklare hva en bradbenk var, og hva tollpakkehuset ble brukt til - Kan gjenkjenne og forklare hva fortøyningsringer er. - Kan fortelle om flere næringsvirksomheter i ladestedet - Kan se sammenhenger mellom naturforhold og aktivitet (Havnen i Rekefjord, og forholdene på Stranno) - Kan fortelle noe om noen av skutene som hørte til i ladestedet.
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> Vet hvilket område ladestedet var - Kan forklare hva en bradbenk var, og hva tollpakkehuset ble brukt til - Kan gjenkjenne og forklare hva fortøyningsringer er. - Kan fortelle om noen næringsvirksomheter i ladestedet - Kan fortelle mellom naturforhold og aktivitet (Havnen i Rekefjord, og forholdene på Stranno)
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	<ul style="list-style-type: none"> - Vet hvilket område ladestedet var - Kan nevne noen næringsvirksomheter i ladestedet - Kan beskrive fortøyningsringer.
Fra bibliotekplan	

Fra IKT plan	
---------------------	--